

JAMIYATIMIZDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH VA UNING AHAMIYATI

Hajiboyeva Gulrux Murodbek qizi

Abu Rayhon Beruniy nomidagi

Urganch Davlat Universiteti

Ijtimoiy-Iqtisodiy fanlar fakulteti

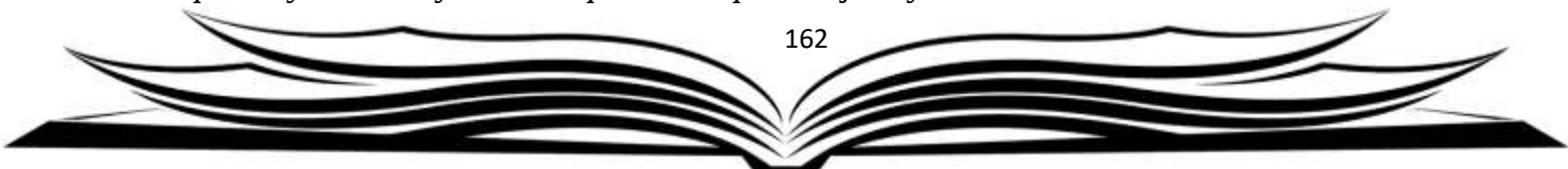
Yurisprudensiya 251-guruh talabasi

Email: gulruxhajiboyeva@gmail.com

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada jamiyat hayotida korrupsiyaning salbiy oqibatlarini, uning iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy sohalarga ko'rsatadigan ta'siri hamda unga qarshi kurashishning huquqiy asoslari keng yoritilgan. Muallif O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar, qabul qilingan qonun va strategik hujjatlar, shuningdek, Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligining faoliyati haqida batafsil ma'lumot beradi. Maqolada raqamli texnologiyalarni joriy etish, davlat boshqaruvida ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash, fuqarolik jamiyati institutlari va OAVning bu jarayondagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, yoshlar ongida halollik va adolat qadriyatlarini shakllantirishning ahamiyati ta'kidlanadi. Tadqiqot natijalarida korrupsiyaga qarshi kurashishning samaradorligini oshirish uchun davlat va jamiyat hamkorligi, huquqiy madaniyatni yuksaltirish va shaffof boshqaruv tizimini rivojlantirish zarurligi xulosa qilinadi.

Kalit so'zlar: korrupsiya, halollik, adolat, shaffoflik, qonunchilik, fuqarolik jamiyati, Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi, islohotlar.

Bugungi kunda korrupsiya nafaqat alohida bir davlatning, balki butun insoniyatning taraqqiyotiga to'sqinlik qiluvchi eng jiddiy muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Korrupsiya jamiyatda adolat tamoyillarini zaiflashtiradi, davlat boshqaruvida shaffoflikka putur yetkazadi hamda fuqarolarning huquq va erkinliklariga bevosita salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu boisdan ham korrupsiyaga qarshi kurashish masalasi demokratik jamiyatlar rivojining ajralmas tarkibiy qismiga aylangan. O'zbekiston Respublikasida ham korrupsiyaga qarshi tizimli choralar ko'rilmogda, qonuniy asoslar yaratilmogda va fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorlikda bu

illatga qarshi kurash olib borilmoqda. Zero, korrupsiyasiz jamiyat — taraqqiyot, adolat va xalq ishonchining kafolatidir.

Korrupsiya — bu davlat boshqaruvidagi eng xavfli illatlardan biri bo‘lib, u nafaqat iqtisodiyotga, balki butun jamiyatning ma‘naviy-axloqiy asoslariga ham putur yetkazadi. Korrupsiya mavjud bo‘lgan joyda adolat mezonlari buziladi, inson huquqlari to‘liq ta‘minlanmaydi va fuqarolarning davlat idoralariga bo‘lgan ishonchi kamayadi. Shu sababli korrupsiyaga qarshi kurashish har bir mamlakatning milliy xavfsizligi, barqaror rivojlanishi va xalq farovonligining muhim shartlaridan biri hisoblanadi. O‘zbekiston mustaqillikka erishgan dastlabki yillardan boshlab korrupsiyaga qarshi kurashish masalasiga alohida e‘tibor berib kelmoqda. Ayniqsa, so‘nggi yillarda bu borada tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Davlat rahbari Shavkat Mirziyoyev o‘z chiqishlarida korrupsiyani mamlakat taraqqiyotiga to‘siq bo‘layotgan eng katta muammolardan biri sifatida qayd etib, unga qarshi kurashishning tizimli mexanizmlarini yaratish zarurligini ta‘kidlab kelmoqda. Shu maqsadda 2017-yil 3-yanvarda “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonun qabul qilindi. Mazkur hujjat korrupsiyaga qarshi siyosatning asosiy yo‘nalishlarini belgilab berdi: korrupsiyaning oldini olish, unga qarshi kurashish va bu borada fuqarolik jamiyati institutlari hamda ommaviy axborot vositalarining faol ishtirokini ta‘minlash. Qonun asosida 2020-yilda Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi tashkil etildi. Ushbu agentlik korrupsiyaga qarshi kurashish siyosatini muvofiqlashtiruvchi markaziy organ sifatida faoliyat yuritmoqda. Agentlik davlat idoralarining ochiqligini ta‘minlash, korrupsiya xavfi yuqori bo‘lgan sohalarda monitoring o‘tkazish, davlat xizmatiga kirish va lavozimni egallash jarayonlarida shaffoflikni oshirish, hamda xalq bilan ochiq muloqotni rivojlantirishga qaratilgan dasturlarni amalga oshirmoqda. Bundan tashqari, korrupsiyaning oldini olishda raqamli texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. So‘nggi yillarda “Elektron hukumat”, “Ochiq ma‘lumotlar portali”, “my.gov.uz” kabi tizimlar orqali ko‘plab davlat xizmatlari onlayn shaklga o‘tkazildi. Bu esa inson omilini kamaytirib, mansabdor shaxslarning noqonuniy harakatlariga yo‘l qo‘ymaslikka xizmat qilmoqda. Davlat xaridlarini elektron shaklda o‘tkazish, tender jarayonlarini ochiq e‘lon qilish ham korrupsion xavflarni sezilarli darajada kamaytirmoqda. Korrupsiyaga qarshi kurash faqatgina davlat idoralarining ishi emas, balki butun jamiyatning, xususan, fuqarolik jamiyati institutlari, nodavlat tashkilotlar

va OAVning ham faol ishtirokini talab etadi. Aynan fuqarolik nazorati va ommaviy axborot vositalarining faol roli natijasida davlat tizimidagi kamchiliklar ochiqqlanadi, muammolar jamoatchilik e'tiboriga havola etiladi. Bugungi kunda O'zbekiston ommaviy axborot vositalariga keng erkinliklar yaratib berib, korrupsiyaga qarshi kurashishda ularni hamkor sifatida ko'rmoqda. Shuningdek, korrupsiyaga qarshi kurashish jarayonida ta'lim tizimi ham muhim o'rin tutadi. Yoshlar ongida halollik, vijdonlilik, adolatparvarlik kabi qadriyatlarni shakllantirish orqali kelajakda halol, mas'uliyatli fuqarolarni voyaga yetkazish mumkin. Shu bois ta'lim muassasalarida "Halollik saboqlari", "Korrupsiyaga qarshi kurash madaniyati" kabi dasturlar joriy etilmoqda. Talabalar va o'quvchilar o'rtasida halollik elchilari harakati yo'lga qo'yilmoqda. Bu esa korrupsiyaga qarshi kurashni faqat qonuniy choralar bilan emas, balki ma'naviy-ma'rifiy yondashuvlar orqali ham olib borish imkonini beradi. Korrupsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy zarariga to'xtaladigan bo'lsak, u jamiyatda tengsizlikni kuchaytiradi, investitsion muhitni yomonlashtiradi, davlat byudjetiga zarar yetkazadi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, korrupsiya darajasi past bo'lgan mamlakatlarda iqtisodiy o'sish barqaror, ijtimoiy adolat esa mustahkam bo'ladi. Shu bois O'zbekiston ham xalqaro tashkilotlar, xususan, BMT, Yevropa Ittifoqi va Jahon banki bilan hamkorlikda korrupsiyaga qarshi dasturlarni amalga oshirmoqda. Bu borada Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan 2003-yil 31-oktabrda "Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi" qabul qilindi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023–2026-yillarga mo'ljallangan "Korrupsiyaga qarshi kurashish milliy strategiyasi" ham ushbu yo'nalishda muhim hujjat bo'ldi. Unda davlat boshqaruvida shaffoflikni ta'minlash, davlat xizmatchilarining axloqiy kodeksini mustahkamlash, halollik standartlarini joriy etish, jamoatchilik nazoratini kengaytirish va korrupsiyaning oldini olishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlar belgilab berilgan. Eng muhimi, korrupsiyaga qarshi kurashda har bir fuqaroning faolligi, halolligi va vijdoniy pozitsiyasi muhim ahamiyat kasb etadi. Fuqarolar korrupsion holatlarni ko'rsa, ularni yashirmasdan tegishli idoralarga xabar berishlari, o'z huquq va manfaatlarini qonuniy yo'l bilan himoya qilishlari zarur. Zero, korrupsiyasiz jamiyatni qurish uchun avvalo odamlarning ongida halollik qadriyatini mustahkamlash lozim.

Xulosa qilib aytganda, korrupsiyaga qarshi kurashish — bu bir kunlik emas, balki uzluksiz jarayon bo'lib, u davlat, jamiyat va har bir fuqaroning hamkorligi orqali

samarali natija beradi. Korrupsiyasiz jamiyatda adolat ustuvor bo‘ladi, xalq farovonligi ortadi va davlatning xalqaro nufuzi mustahkamlanadi. Har bir fuqaro o‘z faoliyatida halollik va mas’uliyat tamoyillariga amal qilsa, korrupsiyaga qarshi kurashda eng katta yutuqqa — ishonchli va adolatli jamiyat qurishga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonun (O‘RQ–419-son, 2017-yil 3-yanvar). — O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017-yil, №1.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-iyundagi PF–6013-son Farmoni — “O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023–2026-yillarga mo‘ljallangan “Korrupsiyaga qarshi kurashish milliy strategiyasi”. — Toshkent, 2023-yil.
4. Shavkat Mirziyoyevning “Halollik – eng oliy qadriyat” mavzusidagi ma’ruzasi. — Toshkent, 2022-yil, 9-dekabr.
5. Birlashgan Millatlar Tashkilotining “Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi” (2003-yil 31-oktabr, O‘zbekiston tomonidan 2008-yilda ratifikatsiya qilingan).

